

Motion till riksdagen 2012/13:Fö235

av Anna Steele (FP)

Försvarsmaktens ansvar för civil krishantering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att Försvarsmakten får det huvudsakliga ansvaret i samhället under såväl fredstid som krigstid för en effektiv samverkan mellan samtliga civila och militära insatser relaterade till e-krig, telekrig, signalspaning, elförsörjning och datakommunikation.

Motivering

Det svenska samhället är mycket sårbart för störningar i infrastruktur av alla slag. Det gäller naturliga störningar av typen snö, is, stormar och aska från vulkanutbrott, men i allt högre grad också störningar i kommunikationsnät för datakommunikation och elförsörjning.

Störningar i datorsystem av "naturligt" slag, det vill säga felaktigheter eller "buggar" i de system som finns i drift, uppstår vanligen några gånger per år. Detta kan leda till att en eller flera av Sveriges större banker inte är tillgänglig för inloggning via internet. Det brukar allt som oftast ge rubriker i olika medier, trots att skadan inte är större än att räkningarna för några hundra tusen personer betalas en dag eller två senare än normalt.

Störningar i datakommunikation kan också bero på den mänskliga faktorn, som exempelvis när kablar grävs av, eller som när samtliga webbadresser inom hela Sverigedomänen ".se" blev onåbara en kort tid. Konsekvenserna av kommunikationsavbrotten blir ofta stora på mobiltelefontrafik och på datakommunikation mellan privatpersoner, företag och offentliga verksamheter.

Varje år utreder PTS ett tiotal haverier i teleoperatörernas datanät där konsekvenserna inte sällan varit att det är omöjligt att använda telefon, inklusive att nå larmnumret 112.

Fel! Okänt namn på

Den dag då denna motion färdigställs rapporteras om omfattande försök till attacker på it-system hos Försvarmakten, Cert-se (inom MSB), TT, SJ, flera stora finansiella institutioner. Enligt TT uppger företrädare för Rikspolisstyrelsen (där som bekant Säkerhetspolisen ingår) att attackerna har uppenbara kopplingar till fallet Julian Assange. Det traditionella territoriella hotet mot Sverige har Försvarmakten alltid haft till uppgift att bemöta. Riskerna kring dagens olika infrastrukturer för elförsörjning, betalningsöverföringar, värdepappershandel samt allmän företags- och myndighetskommunikation skiljer sig från de traditionella hoten eftersom de är åtkomliga på nya sätt: att påverka dem kan göras med tekniker som är helt fristående från svenskt territorium.

Attacker mot infrastruktur via e-krigföring är asymmetriska på samma sätt som gerillakrigföring. En förhållandevis liten grupp människor kan till en relativt liten kostnad åsamka ett samhälle oproportionerligt stor skada. Det behövs inte livlig fantasi för att inse hur svenska banker skulle påverkas internationellt om Riksbankens system inte var nåbart under en vecka, eller hur illa Sverige skulle fungera om Svenska kraftnäts ledningscentraler inte fungerade under en februarivecka och stora delar av landet har under minus 15 graders kyla.

Den nya typen av hot kräver både ökade resurser och ett sammanhållet ansvar. Inom det här området ställs några för Sverige komplicerade principiella frågor på sin spets: Dels har Sverige som nation sedan skotten i Ådalen varit mycket ambivalent i frågor kring militära insatser i det civila samhället, med undantag av livräddande operationer (sjuktransporter, transport av vatten och mat vid stormar och snöoväder). Dels har Sverige dragit en gräns kring terroristhot och så här långt angett Säkerhetspolisen som ansvarig för att bemöta dessa snarare än Försvarmakten. Ingenta av dessa svåra principiella frågor bör stå i vägen för att det här området stärks kraftigt!

Ett angrepp på exempelvis den finansiella infrastrukturen är att likställa med ett territoriellt angrepp på Sverige då det kan medföra omfattande utslagning av centrala samhällsfunktioner. Därför är det av yttersta vikt att hot som kan utövas via e-krig, från annan nation eller annan aktör, kan bemötas med största möjliga kraft när så behövs, och att det förebyggande arbetet utgår från Försvarmakten som har ett perspektiv och synsätt som utgår från ett nationellt försvar, snarare än ett försvar av en juridisk enhet som finns i en eller flera fysiska byggnader.

Stockholm den 4 oktober 2012

Anna Steele (FP)